

חדשים

מתוך הספר
שיצא לאור
בקרוב

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
תשיעי

קונטרס ה' טבת - תנש"א

•

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שני אורסא הן

מליובאוויטש

– עם פענוח המראי־מקומות –

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

פתח דבר

לקראת ש"ק פ' ויגש, יום הבהיר ה' טבת* הבעל"ט – הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה ויגש אליו יהודה גו', שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות דש"פ ויגש, ה'תשכ"ה.

מערכת „אוצר החסידים“

עש"ק פ' ויגש, שנת ה'תנש"א (ה' תהא שנת אראנו נפלאות),
ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

(* היום בו „דידן נצח“ באופן גלוי לעיני כל העמים (בבית המשפט הפדרלי) בנוגע לספרי וכתבי רבותינו נשיאינו שבספריית ליובאוויטש.

בס"ד. ש"פ ויגש, ה'תשכ"ה

ויגש אליו יהודה גו', ובהפטורה דפרשת ויגש נאמר² קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה גו' ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף גו' וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך. ולכאורה השייכות דהפטורה להפרשה היא בזה שהתוכן דשניהם הוא חיבור יהודה ויוסף. אבל בפרטיות, בהגשת יהודה ליוסף (בפרשה) מודגש שיוסף הי' נעלה יותר מיהודה, ועד שיוסף הי' מלך על כל אחיו, כולל יהודה, ובהפטורה נאמר³ ועבדי דוד מלך עליהם. [וכמבואר בתו"א⁴, דיוסף הוא [יסוד] ז"א ויהודה הוא מלכות, ולכן עכשיו יוסף הוא למעלה מיהודה, כי בסדר השתלשלות, ז"א הוא למעלה מהמלכות [ויתירה מזו, ז"א הוא משפיע למלכות. וזהו ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני, דפירוש בי אדוני הוא שביהודה (בי) יומשך השפע מיוסף הצדיק (אדוני)]. ולעתיד לבוא, שאז יתגלה שורש המלכות, שהוא למעלה משורש ז"א, לכן אז יהי' עבדי דוד מלך עליהם]. אבל מזה שגם הפסוק ועבדי דוד מלך עליהם הוא בהפטורה דפרשת ויגש, משמע, שבויגש אליו יהודה ישנה גם המעלה דיהודה לגבי יוסף. אלא שזה שמודגש בגילוי בויגש אליו יהודה הוא המעלה דיוסף לגבי יהודה, ובהפטורה המעלה דיהודה לגבי יוסף.

והוא מ"ש בהפטרה דפ' ויגש קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה גו' ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף גו' וקרב אותם אחד אל אחד כו' הנה אני לוקח את עץ יוסף כו' ונתתי אותם עליו את עץ יהודה כו'. עד ועבדי דוד מלך עליהם.

פ"י כי עתה יוסף הוא למעלה מיהודה שהוא נמשל לארז אשר גדל גובה ומתוסף והולך. כך יוסף אליו שייכים עשרת השבטים. כמ"ש שם ושבטי ישראל חביריו נמצא הוא מרובה בשבטים יותר מיהודה. שע"ש זה נק' יוסף כי הוא הדעת עליון כו'.

אך לעתיד לבא כשיתחברו שניהם יוסף ויהודה ביחד בתכלית היחוד האמיתי דהיינו מ"ש ויגש אליו יהודה וכמ"ש (איוב מ"א) אחד באחד יגשו וזה יהיה לע"ל אז יתעלה יהודה למעלה מיוסף כנ"ל ע"פ א"ח עט"ב. ולכן אז ועבדי דוד מלך על כל ישראל.

וז"ש ולא יכול יוסף להתאפק כו' בהתודע יוסף אל אחיו דהיינו שנתחברו יוסף ויהודה בתכלית החבור והיחוד למיהוי אחד באחד.

[ב] ראה מילואים א (ע' יט ואילך).

(1) ריש פרשתנו (ויגש).
 (2) יחזקאל לו, טז"ו.
 (3) שם, כד.
 (4) פרשתנו מה, א"ב^[8]. וראה גם ד"ה זה ה'תשל"ו (ס"ה"מ מלוקט ח"ד ע' קיז ואילך)^[2]. וש"נ.

[א] בסדר ההשתלשלות עתה יוסף הוא למעלה מיהודה, שהרי המל' מקבלת שפעה וחיותה מן הז"א. ולכן יוסף היה המלך במצרים שהוא בחי' צומח, בחי' גידול והתנשאות והוא היה המשביר והמשפיע לכולם. ויהודה הוא המקבל.

וז"ש ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני. פ"י שבו יומשך השפע מיוסף הצדיק, וכמבואר בזהר דויגש היינו תקרובתא עלמא בעלמא. דהיינו עלמא תתאה בחי' מל' מתייחדת ונגשת לגבי עלמא עלאה בחי' ז"א לקבל השפע. . אבל לע"ל יתעלה יהודה להיות למעלה מבחי' יוסף כמ"ש א"ח עט"ב [- אשת חיל עטרת בעלה] מצד שרשו שעלה במחשבה תחלה.

. . וזהו מ"ש בהפטרה דפ' ויגש קח לך עץ אחד

ב) ויש לקשר זה עם המבואר בדרושי הצ"צ⁵, דזה שסופי תיבות ויגש אליו יהודה הוא שוה⁶, כי ענין ויגש אליו יהודה הוא שהמלכות (יהודה) וז"א (יוסף) שניהם שוים. ומבאר, דענין שוה הוא ע"ד מ"ש בלקו"ת⁷ בפירוש הכתוב⁸ לעשות הישר בעיני ה', דענין ישר הוא החיבור והיחוד דדעת עליון ודעת תחתון, יחודא עילאה ויחודא תתאה (ששניהם הם בשוה), למהוי אחד באחד⁹. דיוסף ויהודה כמו שהם מצד עצמם, הם (כמו) שני הפכים. דביוסף (ז"א), שהוא מלמעלה למטה, הוא¹⁰ דעת עליון שלמעלה יש ולמטה אין, וביהודה (מלכות), שהוא מלמטה למעלה, הוא¹⁰ דעת תחתון שלמטה יש ולמעלה אין, וענין ויגש אליו יהודה הוא החיבור דדעת עליון ודעת תחתון. [וזהו שארז"ל¹¹ עה"פ ויגש אליו יהודה אין ויגש אלא לשון שלום, דענין השלום הוא החיבור דדעת עליון ודעת תחתון]. וע"ד מ"ש¹³ ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדיו ושמו להם ראש אחד, דעכשיו¹⁴, העבודה דבני יהודה היא מלמטה למעלה, דעת תחתון,

קב"ח

5) אוה"ת פרשתנו שמט, ב.

6) בעל הטורים עה"פ.

ויגש אליו יהודה: ס"ת שוה, שאמר לו אני שוה לך שכמו שאתה מלך גם אני מלך. ועל זה דורש במדרש כי הנה המלכים נועדו.

7) פ' ראה כג, ד ואילך.

נודע ענין יחור"ע ויחור"ת שיחור"ת הוא בשם אלקים שהוא המפריד להיות בחי' יש דוקא שיהיה היש בטל כי יש ב' מיני ביטול. הא' ביטול יחור"ע אתה הוא הוי' לבדך כו' דכולא קמיה כלא כו' והב' ביטול יחור"ת אתה עשית את השמים שמי השמים וצבא השמים לך משתחיים ביטול כו' והוא ענין מודים אנחנו לך ומאן דלא כרע במודים כו' שהוא בחי' ביטול היש כו' (ועמ"ש לקמן בביאור לפסוק שובה ישראל בד"ה איתא במ"ח) והנה ב' בחי' אלו יש ע"ז ב' מיני השגחות שמשגיחים כך מלמעלה (עמ"ש בפי' לבכתני באחת מעיניך). וזהו ענין משמים הביט ה' שהוא משגיח באופן כמו שהוא מלמעלה למטה דכולא קמיה כלא כו' ולפעמים משגיח במדת החסד ולפעמים במדת הגבורה.

. . וע"ז נאמר עיני ה' אל צדיקים עיני להיות התחברות ויחוד בין ב' בחי' השגחות כי אל דעות ב' ב' דעות כלולים עין בעין יראו.

. . וזהו לעשות הישר בעיני ישר כמו ישר יחזו פנימו שיהיו שוים יחור"ע ויחור"ת שהתורה היא מתרי"ג ארחין דא"א והיא העושה הישר בחי' קו אמצעי כו' [ור"ל שגם בזו"ג יהיה האור והגילוי מבחי' ע"ק ממש ועמש"ל פ' צו בפי' והיה אור הלבנה כאור החמה כו' כאור שבעת הימים כו' וזהו בחי' הישר שיהיה למטה כמו למעלה וזהו פי' ישר יחזו פנימו. פנימו היינו פנים

דע"ק ודו"א שכאשר יחזו פנימו והוא אסתכלותא דע"ק בז"א זהו בחי' ישר וכדפי' בזהר ויקרא (דט"ו סע"א) וע' בהרמ"ז שם שזוהו פי' כמים הפנים לפניו ונודע דהתורה נק' מים שע"ז נאמר כל צמא לכו למים והיינו שעל ידי התורה נעשה בחי' הפנים לפניו להיות יחזו פנימו. שהתורה היא מבחי' קו האמצעי המחבר.

. . לכן ע"י התורה נעשה השלום וההתחברות מבחי' יריעות שלמה שגם בזו"ג יהיה גילוי ע"ק ממש.

8) ראה יג, יט.

9) לשון הזהר – ח"ב קלה, סע"א.

10) ראה לקו"ת במדבר שבהערה 14 (נעתק לקמן בפנים).

11) יל"ש ריש פרשתנו.

12) אוה"ת שם שמט, א.

בילקוט ר"פ ויגש דמ"ז ע"ד ר' מאיר אומר אין ויגש אלא לשון שלום שנאמר ויגש וישאל להם לשלום. והוא בש"א סי' למ"ד כ"א ויגש דוד את העם וישאל להם לשלום. והמכוון כי יחוד וחיבור והגשה דיהודה ביוסף זהו ענין שלום, וכנודע מענין ונתתי שלום בארץ. ובד"ה והי' מדי חדש פי' בקש שלום חיבור הב' דעות דיחור"ע ויחור"ת.

13) הושע ב, ב.

14) לקו"ת במדבר ו, ג ואילך^[8] (וראה שם ז, ד^[2]) – הובא באוה"ת שם (שמט, ב).

[א] פי' יהודה מלשון הפעם אודה שהוא בחי' ממטה למעלה וישראל בחי' שמלמעלה למטה ונקבצו יחדיו שיהיה הכל ביחד ושמו להם ראש אחד שעכשיו הם שני בחי' יחוד יחודא עילאה ויחודא תתאה. וכענין שנאמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם שמלמעלה למטה

והעבודה דבני ישראל [עשרת השבטים ששייכים ליוסף] היא מלמעלה למטה, דעת עליון, ולע"ל יתחברו יחד, למהוי אחד באחד.

ומזה מובן, שבהגשת יהודה ליוסף, שני ענינים. שבגילוי, הענין בהגשת יהודה ליוסף הוא לפי שיוסף (יסוד ז"א) הוא המשפיע ויהודה (מלכות) הוא המקבל, ולכן נגש יהודה ליוסף וביקש בי אדוני, שיומשך בו השפע מיוסף הצדיק. ועוד ענין בהגשת יהודה ליוסף, שמרומז בהסופי תיבות דויגש אליו יהודה, שהוא החיבור והיחוד דיוסף (ז"א, דעת עליון) ויהודה (מלכות, דעת תחתון) שיהי' לע"ל, שהמלכות תהי' כמו הז"א. ועפ"ז יש לומר, שבווגש אליו יהודה מרומז גם העלי' דמלכות שיהי' לע"ל, שהמלכות תהי' למעלה מז"א, אשת חיל עטרת בעלה¹⁵, שלמעלה גם מהענין דשניהם שוים.

ויש לומר, דזהו מה דאיתא בזהר¹⁶ שהגשת יהודה ליוסף הוא ענין סמיכת גאולה לתפלה [דגאולה היא בחינת יסוד, יוסף, ותפלה היא בחינת מלכות, יהודה]¹⁷. דמלשון רז"ל¹⁸

"כי אתה אבינו": המלכות, הנקראת 'אתה', היא 'אבינו'. ומשגיח על עם ישראל ומברכם כאבא המשגיח על בנו שיהא לבניו כל אשר הם צריכים. "גואלנו מעולם שמך": הגאולה היא ע"י המלכות, והשכינה הנקראת 'המלאך הגואל' היא השליח לגאול את ישראל מהגלות (רמ"ק).

ומביא ראייה שהגאולה ע"י המלכות: תנינן אין מפסיקים בין גאולה לתפילה, הגאולה היא מהמלכות והתפילה היא מהיסוד, ולכן אין מפסיקים ביניהם, כמה דלא מפסיקין בין תפלה של יד לתפילה של ראש שהתפילה של יד היא המלכות ושל ראש כנגד הז"א (יסוד), דבעי למחזי דכלא חד – ואין להפסיק ביניהם בשביל להראות שהכל אחד.

וכן היא הגשת יהודה ליוסף ברוחניות הרומזת על קרבת המלכות והיסוד.

17) ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' יג ואילך)^[8]. ד"ה ויגש תרס"ו (המשך תרס"ו ע' קיט ואילך)^[2], תרס"ח (שם ע' תפז ואילך)^[3], תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ס"ע תשצד ואילך)^[7]. ועוד. וראה ד"ה זה ה'תשלו' (סה"מ מלוקט ח"ד) הני"ל^[9].

[8] ענין הגשת יהודה ליוסף נת' בזהר שז"ע סמיכת גאולה לתפלה, כי יוסף הוא בחי' צ"ע שנק' גואל כמ"ש אם יגאלך טוב יגאל, וכת' אמרו לצדיק כי טוב, ויש להעיר מענין שבע עשרה שנה שזהו ג"כ טוב.

ויהודה הוא בחי' תפלה דשמו"ע, כי יהודה הוא מל', הפעם אודה, והודאה הוא בחי' ביטול והן הן בחי' ההשתחוואות שבשמו"ע, וגם בלידת יהודה כתי'

כל מה שלמטה מטה הוא כאין ואפס לגבי העליון ממנו וממטה למעלה הוא בהיפך משא"כ לעת"ל יהיה ראש אחד דהיינו למהוי אחד באחד (ועמ"ש ע"פ ויגש אליו יהודה [ראה פענוח להערה 4]) כי גדול יום יזרעאל פי' יזרעאל זריעת אל כי חסד נקרא בשם אל והיינו הצדקה וחסד שעושינו למטה שזורע בארץ שמטמינים אותו בעפר. וכך כל המצות הם נזרוע ונתלבשו בלבושים גשמיים ולעתיד לבוא הארץ תוציא צמחה יהי' מצמיח ישועות כי קרובה ישועתי לבוא ועי"ז נעשה הכל בחי' יום שלא יהיה ב' בחי' אור וחשך רק לעת ערב יהי' אור. וזהו כי גדול יום מאחר שנעשה הכל בחי' יום וכו'.

[ב] לע"ל יתעלה העולם שבחינת עלמא דאתגליא יהיה בבחינות ומדרגות עלמא דאתכסיא ויהיה זו"נ המדות והדבור ג"כ בבחינות י"ה שהם או"א. וזהו ג"כ ענין ונקבצו בני יהודה ובנ"י יחדו. שיחוט יהיה ג"כ במדרגת יחו"ע. ופי' כי יהודה הוא בבחינת מל' איהי בהוד וישראל לי ראש היינו בחינת ז"א מהחזה ולמעלה שבו מאירין המוחין דאו"א. ולעתיד תהיה ספירת המל' ג"כ במדרגת ז"א אור הלבנה כאור החמה. ועמ"ש ע"פ ויגש אליו יהודה וע"פ יהודה אתה וע"פ כי תשמע בקול כו' לעשות הישר בעיני כו'. וזהו ושמו להם ראש אחד שהוא בחינת תפארת דאימא שיהיה כתר לשניהן בשוה.

15) משלי יב, ד.

16) ח"א ריש פרשתנו (רה, ב).

ככדי להבין את פנימיות פרשת ויגש מקדים רבי אלעזר לפרש הפסוק "כי אתה אבינו... אתה ה' אבינו גאלנו מעולם שמך".

סמיכת גאולה לתפלה (ולא סמיכת תפלה לגאולה), שתפלה היא במקומה וגאולה נסמכת (נגשת) לתפלה, מובן¹⁹, שהעיקר הוא²⁰ התפלה. ומזה שאומר בזהר שהגשת יהודה ליוסף הו"ע סמיכת גאולה לתפלה, משמע, שגם בהגשת יהודה ליוסף ישנה (בהעלם) המעלה דיהודה לגבי יוסף.

ג) ויובן זה בהקדים מ"ש אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בד"ה זה²¹, דזה שיהודה הקדים תחלה בי אדוני (דלכאורה הי' צריך להתחיל ידבר נא עבדך גו') הוא כענין

וזהו"ע סמיכת גאולה לתפלה, שזהו המשכת האור מלמעלה להיות בחי' הרצוא והעליה דמלכות שזהו הגשת יהודה ליוסף, ומ"מ אומר הלשון סמיכת גאולה לתפלה דהיינו כאשר המלכות עולה למעלה אז היא למעלה במדרג' שזהו תכלית הכוונה, והיא למעלה ממדרג' יוסף וזה יתגלה לעתיד דודוד עבדי יהי נשיא.

[גיד] ראה מילואים בג' (ע' כ ואילך).

[ה] ראה מילואים א' (ע' יט ואילך).

18) ברכות ה. ב. שם ט, ב.

19) ראה בהנסמן בהערה 17.

20) וכמובן גם מזה דזה שצריך לסמוך גאולה לתפלה הוא בכדי שהתפלה תתקבל – ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"א^[א] (הובא בפרש"י לברכות שם ד"ה זה הסומך). שו"ע אדה"ז א"ח הל' תפלה סק"א ס"ב^[ב].

[א] ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה, שלש תכיפות הן, תכף לסמיכה שחיטה, תכף לנטילת ידים ברכה, תכף לגאולה תפילה.

תכף לסמיכה שחיטה, כמ"ש וסמך ושחט. תכף לנטילת ידים ברכה, כמ"ש שאו ידיכם קדש וברכו את ה'. תכף לגאולה תפילה, כמ"ש יהיו לרצון אמרי פי, מה כתיב בתריה, יענך ה' ביום צרה.

. . א"ר אמי כל מי שאינו תוכף לגאולה תפילה למה

הוא דומה לאוהבו של מלך שבא והרתיק - ודפק על פתחו של מלך יצא המלך לידע מה הוא מבקש ומצאו שהפליג עוד הוא הפליג כשראה המלך שהאוהב התרחק, אף המלך התרחק.

[ב] ראה מילואים ד' (ע' כב).

21) תרני"ח – סה"מ תרני"ח ע' סז ואילך.

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני . . צ"ל מה שמקדים תחלה בי אדוני מהו"ע הקדמה זו והי' לו להתחיל ידבר עבדך דבר כו'.

אך הענין הוא דהנה א"י בזהר דהגשת יהודה ויוסף זהו"ע סמיכת גאולה לתפלה, דיוסף הוא בחי' גאולה

ותעמוד מלדת, ועמידה הוא בחי' ביטול וכמ"ש בעמדם תרפינה כנפיהם, ופי' בעמדם של ישראל בתפלת שמו"ע, וכן דהע"ה שהוא מיהודה כתי' בי' תפלה לדוד. ולכן סמכו בזהר ענין סמיכת גאולה לתפלה לויגש אליו יהודה, וכדאיאת במדרש שעז"נ אחד באחד יגשו ורוח לא יבוא בנייהם, שאין מפסיקין בין גאולה לתפלה, ואחד באחד הוא בחי' יחור' ויחור'ע שהם בחי' יהודה ויוסף וכמאמר למהו אחד באחד והן בחי' גאולה ותפלה כנ"ל.

אך צ"ל ל' סמיכת גאולה לתפלה הלא יהודה הגיש ליוסף, וסמיכת גאולה זהו יוסף ליהודה, שהרי יהודה הוא בחי' תפלה והוא ניגש ליוסף שהוא בחי' גואל כו'.

. . אך כדי שיוכל לקשר נפשו בתפלה ז"ע סמיכת גאולה לתפלה, שצריך להיות נמשך הכח ע"ז מלמעלה . . היינו שנמשך הארה מאצ"י להעלות הנשמות דבי"ע וכענין שודמ"ט [- שושבינא דמטרוניתא], וכענין אש של מעלה שיהי' יורד.

[ב] ויגש אליו יהודה, דהנה יהודה הוא בחי' מל' ובכדי שיהי' עלי' המל' זהו ע"י המשכה מלמע' וע"ד לכה דודי לקראת כלה בעליות דשבת שזהו ע"י גילוי מלמעלה כו', וכמו"כ הוא בעליית המל' בד"כ כו'. והגילוי הוא מבחי' יוסף צ"ע שממשיך האור מלמעלה לבחי' מל' להיות עליית המל'.

וז"ע הגשת יהודה ליוסף שהו"ע עליית והתכללות המל' שעולה מבי"ע לאצילות כו', וזהו ג"כ ענין סמיכת גאולה לתפלה, דתפלה היא העלאה מלמטלמ"ע, וסמיכת גאולה זהו הכח הנמשך מלמעלה להיות העלי' כו' וכמ"ש במ"א.

אמנם הגילוי מלמע' זהו רק בכדי שתהי' העליה, אבל תכלית הכוונה היא העליה עצמה שזהו העיקר כו', ובפרט בעליית המלכות כאשר עולה למע' אז היא למע' במדרג', שזהו מעלת יהודה שלמע' במדרג' מיוסף, וכמו לעתיד דכתיב דוד עבדי נשיא עליהם, דבחי' מלכות תהי' למעל' במדרג' כו'.

קדימת פסוק²² אד' שפתי תפתח קודם התפלה [שאינן זה הפסק בין גאולה לתפלה, כדאיתא בגמרא²³, כיון דתיקנו רבנן למימר אד' שפתי תפתח, כתפלה אריכתא דמיא]. קבט והנה בתרגום עה"פ אד' שפתי תפתח פירש, שפתי פתח באורייתא. ומבואר בכמה דרושים²⁴ המבארים הענין דתורה ותפלה (וגם בדרוש הנ"ל²⁵), דהבקשה שבפסוק זה שבהתחלת התפלה היא, שהתפלה (ופי יגיד תהלתך) תהי' כמו תורה (אד' שפתי תפתח באורייתא). דכמו שבתורה, התורה שהאדם לומד היא דבר ה', דברי אשר שמתו בפיו²⁶, והאדם הוא כעונה אחר הקורא²⁷, כמו"כ גם התפלה תהי' באופן דופי יגיד תהלתך, שתפלת האדם תהי' שעל ידה תומשך (יגיד מלשון המשכה) תהלתך, תפלתו של הקב"ה.

ב"ה בתורה בבחי' אתעדל"ע מצד עצמו שהוא הנותן חכ לאדם כו', ולכן בתורה הוא דברי אשר שמתו בפיו שהם דברי רק שהם בפיו וכמ"ש תען לשוני אמרתיך שזהו רק כעונה אחר הקורא.

וזהו אד' שפתי תפתח ות"י באורייתא, והיינו שבתורה הוא אד' שפתי תפתח שהם בחי' דברי אשר שמתו בפיו, וכמו"כ אנו מבקשים ופי יגיד תהלתך דהיינו שבתפלה יהי' ג"כ כמו"כ.

דהנה ארז"ל הקב"ה מצלי, מאי מצלי יה"ר שיכבשו רחמי את כעסי, פי' הקב"ה הוא בחי' או"כ דאצי' מצלי יה"ר שיומשך מבחי' או"כ ב"ה שלמעלה מן הצמצום דקו שיכבשו רחמי, ואנו מבקשים שיהי' ופי יגיד תהלתך, שהתפלה שלנו יהי' כעונה אחר הקורא דהיינו אחר תפלת הקב"ה, ולכן צלואת בחשאי בחי' ביטול, ותפלת הקב"ה לא גרע מתפלת ר"ח ובניו.

וזהו ופי יגיד תהלתך, יגיד הוא לשון המשכה שיהי' תפלתנו כעונה אחר הקורא כמו בתורה וממילא יקויים בקשתינו.

[ב] מה שכשהעמידו את ר"ח ובניו לפני התיבה המשיר בקשותיו מיד עד דרגיש עלמא כשאמר ברכת מחי' המתים כו' והיינו כי ר"ח הי' נשמה דאצי' דוגמת יעקב, ולכן כמו שיעקב הי' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה כמו"כ על ר"ח ארז"ל לבר מגוהרקי' דר"ח דמנפשי' סליק בלי עזר המלאכים להיותו בחי' ומדריגת בריח התיכון.

. . ולכן ע"י שאמר אד' שפתי תפתח בתחלת התפלה גרם שע"י תפלתו יומשך כמו ע"י התורה.

[ג] ראה מילואים ה (ע' כב).

(25) סה"מ תרנ"ח שם ע' סח. שם ע' עו^[א].

[א] ראה פענוח להערה 21.

(26) ישע"י נט, כא.

(27) ראה תו"א יתרו סו, סע"ג ואילך^[א]. ד"ה

וכמ"ש אם יגאלך טוב יגאל וטוב הוא בחי' יסוד כמ"ש אמרו צדיק כי טוב, ויהודה הוא בחי' פל' ותפלה הוא בבחי' מל' כמ"ש ואני תפלה.

והנה קודם שמר"ע אנו אומרים פסוק אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, ובגמ' מקשה דהא הוי הפסק בין גאולה לתפלה ומשני דלאחר שתיקנו הוי כתפלה אריכתא, לכן אין זה הפסק בין גאולה לתפלה.

ולפי"ז י"ל דהקדמת בי אדוני זהו כענין הקדמת פסוק אד' שפתי תפתח . . דהיינו שהתפלה תהי' בבחי' דבר הוי' ממש בפיו, וזהו ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני היינו בחי' צלואת בלחש כעונה אחר הקורא כו'.

וזהו אד' שפתי תפתח ות"י באורייתא והיינו שבתו' הוא אד' שפתי תפתח שהם בחי' דברי אשר שמתו בפיו, וכמו"כ אנו מבקשים ופי יגיד תהלתך דהיינו שבתפלה יהי' ג"כ כמו"כ שלא יהי' תפלה שלו כלל רק שיגיד תהלתך . . כעונה אחר הקורא, דהיינו אחר תפלת הקב"ה, ולכן צלואת בחשאי בחי' ביטול כעונה אחר הקורא לבד כו', וממילא כשהתפלה שלו הוא תתפלה שלמע' שהקב"ה מתפלל ממילא יקום בודאי מכ"ש מתפלת ר"ח ובניו.

(22) תהלים נא, יז.

(23) ברכות שם.

(24) סה"מ תרכ"ז ע' רפה^[א]. תרכ"ז ע' תלא^[א]. שם

ע' תמג. וראה גם אוה"ת (יהל אור) לתהלים שם (ע' קצו)^[א].

[א] אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך . . מהו ענינו שתיקנו לאומרו קודם כל תפלה כו', ותירץ האלשיך שתקנו לומר פסוק זה שאנו מבקשים שיהי' תפלתנו ע"ד תפלת ר"ח ובניו.

. . ולכאור' צ"ל האיך אנו יכולים לבקש שיהי' תפלתנו

כמו תפלת ר"ח ובניו, אך הענין הוא דהנה נת' . . שענין הקב"ה יושב ועוסק בתורה שהוא בחי' המשכת או"כ

ד) והנה מבואר בדרושים הנ"ל²⁸, שתורה ותפלה הם דוגמת שני הענינים דלמעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית. דתורה שהיא המשכה מלמעלה למטה, היא דוגמת הענין דלמטה עד אין תכלית, ותפלה שהיא העלאה מלמטה למעלה היא דוגמת הענין דלמעלה עד אין קץ. וע"פ הידוע²⁹ דזה שאוא"ס הוא למטה עד אין תכלית (השרש דתורה) הוא ענין ההתפשטות והגילוי, שהוא מתפשט ומתגלה למטה מטה עד אין תכלית, וזה שאוא"ס הוא למעלה עד אין קץ הוא כמו שמתעלה ונכלל בעצמותו למעלה מעלה עד אין קץ, מובן, שתפלה היא למעלה מתורה. והבקשה אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך היא, שבהתפלה שהיא מלמטה למעלה תהי' גם המעלה דתורה, מלמעלה למטה.

והענין הוא, דתפלה היא שהאדם מבקש ומתפלל, וגם ההמשכה שע"י התפלה, זה שהקב"ה ממלא את בקשתו, היא מצד המעלה דעבודת המטה, למעשה ידיך תכסוף³⁰. ויש לומר, דמהטעמים על זה שצריך לעמוד בתפלה כעבד לפני רבו באימה ביראה ובפחד³¹, הוא, כי זה שעבודת המטה (תפלה) מעוררת למעלה את הרצון למלאות את בקשתו הוא (בעיקר) לפי שבעבודת המטה ישנה המעלה דביטול היש³², ולכן, כל

שהוא למעלה עד כו' ולמטה עד כו' הרי לא יש מעומ"ט. . . דזהו מה שיש בעצמות היכולת להאיר אור שיהי' בבחי' א"ס וביכולתו שלא להאיר, דמזה נעשה בהאור ב' ענינים, הא' בחי' האור והגילוי שזהו מה שא"ס להתפשטותו כו', והב' בחי' העלי' והתכללות, שיתעלם האור בעצמותו ויהי' האור כלול במאור כו'. ובכלל זה הוא ג"כ בחי' הצמצום וההגבלה, שהאור הבלי גבול יהי' בבחי' גבול ומדה כו'.

וזהו למעלה עד כו' ולמטה כו', דאין הכוונה ענין מעלה ומטה כ"א בחי' העלם והגילוי בהאור, דבעצמות הכל הוא בבחי' יכולת, דביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר, ומזה הוא בהאור בחי' הגילוי וההתפשטות של האור, ובחי' העלם להיות כלול במאור.

(30) ל' הכתוב – איוב יד, טו.

(31) רמב"ם הל' תפלה פ"ד ה"ה^[א]. טוש"ע (ודאדה"ז^[ב]) או"ח הל' תפלה סו"ס צה.

[א] ומניח ידיו על לבו כפותין הימנית על השמאלית ועומד כעבד לפני רבו.

[ב] צריך לעמוד בתפלה כעבד לפני רבו באימה ביראה. . . וטוב שיניחן על לבו כפותין הימנית על השמאלית במקום שנוהגין לעמוד כן לפני המלך כשמדברים עמו ושואלין מאתו צרכיהם והכל כמנהג המקום.

(32) ראה בארוכה סה"מ תרכ"ז ע' תלב, דהעלאת

בחודש השלישי ה'תשכ"ט ס"ב (סה"מ מלוקט ח"ד ע' רנט"ס), ובהנסמן שם הערה 11.

[א] עיקר קבלת התורה הוא מ"ש בעשרת הדברות וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי דלכאורה מלת לאמר אין לה הבנה ואינה כמו כל לאמר שבמקרא שפי' לאמר לזולתו. משא"כ בעשרת הדברות א"א לפרש כך שהרי כל ישראל שמעו ופכ"פ דבר ה' את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה כו'.

אך פי' הוא לאמר ולדבר את כל דברי התורה מה שכבר נאמר למשה מסיני. . . וכענין דברי אשר שמתו בפיך.

וכח זה ניתן לישראל להיות הלכה היוצאת מפייהם דבר ה' ממש שנאמרה למשה מסיני ניתן בזמן קבלת התורה בעשרת הדברות לאמר מה שכבר נאמרה, דהיינו בחי' בטול אליו ית' שאין הדבור נעשה נפרד אצל האדם להיות יוצא מפי עצמו כאלו הוא שלו רק כמ"ש תען לשוני אמרתך, שהתורה היא אמרתך אלא שלשוני תען כעונה אחר האומר מה שהוא אומר.

(28) ראה ד"ה על ג"ד העולם עומד ה'תשי"ד (סה"מ מלוקט ח"ד ע' שפד"ה) ס"ג, ובהנסמן שם בהערה 15.

(29) המשך תרס"ו ע' קפת. ובכ"מ.

אוא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. . . אינו מובן מה שייך מעלה ומטה באוא"ס, וגם מאחר

שהתפלה היא בביטול גדול יותר, היא מעוררת יותר למעלה למלאות את בקשתו³³. וזהו שתפלה היא העלאה מלמטה למעלה, כי הבקשה דתפלה היא בביטול (באופן דעבד המבקש), דענין הביטול הוא שיוצא ממציאיותו, העלאה מלמטה למעלה ותורה היא דבר השם [שישנו גם לפני עסק התורה דהאדם], והפעולה שנעשית ע"י עסק התורה דהאדם היא שהתורה ואוא"ס המלוכש בה נמשכים להאדם. ויתירה מזו, שגם המשכת התורה ואוא"ס המלוכש בה בהאדם העוסק בתורה, הוא (לא ע"י שהאדם מבטל את שכלו, אלא אדרבה) שהתורה נמשכת ומתלבשת בשכלו של האדם כמו שהוא במציאותו, המשכה מלמעלה למטה.

ויש לומר, דכמו שבתורה, השייכות שלה להענין דלמטה עד אין תכלית היא לזה שאוא"ס הוא למטה עד אין תכלית, שהתורה שהיא חכמתו ורצונו של הקב"ה נמשכת למטה מטה, כמו"כ הוא בתפלה, שהשייכות דתפלה להענין דלמעלה עד אין קץ

אלא שזהו ע"י רשפי אש וביורר הנה"ב, שגם הנה"ב ישוב לאהבת ה' וכמארז"ל בכל לבבך בשני יצריה, וזהו ע"י הקדמת שתיים לפניו לפני ק"ש שאומרים והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול איך שהאופנים הם בטלים לאוא"ס ב"ה, ועי"ז מתעורר גם הנה"ב כי שרשו משמרי האופנים כו', ועי"ז ההתבוננות איך שהשרש ומקורו שלו בטל עי"ז יגיע גם לו בחי' הביטול להיות בכל לבבך בשני יצריך כו'.

והעלאה והתעוררות זו היא כמשל הנ"ל מצפור המדברת שע"י הדבר חידוש מעורר לב המלך שיפנה לבקשת ההדיוט, כמו"כ עיקר העלאת מ"ן תלוי באתעדל"ת של נש"י דוקא המלוכש' בגופים, הגם שמלאכים עומדים ברום עולם ותמיד משי"ב בלי הפסק אומרים ביראה קדוש, גם בדעת יותר ידברו, שהשגתם גדולה ועצומה ומתענגים על הוי' לאין קץ, משא"כ למטה שיש מח"ז [- מחשבות זרות] רבות הטורדות ומפילות לב האדם, וגם האהבה שמעורר חולפת ועוברת, ויש לה הפסק כו', אך בשביל החידוש שבזה שהרי כח האדם להיות מדבר נלקח מאכילה ושתי', ומי שאינו אוכל ג' ימים נעשה חלוש ואין לו כח הדבור בשלימות וכן כמה מניעות כמו מניעת הקור וכדומה, דבר זה יקר מאד בעיני ה' וכמשל צפור הנ"ל, לכן עי"ז מעורר רחמים רבים להיות נמשך יהי רצון, רצון חדש שיהי' רופא חולים ומברך השנים.

(33) ראה סה"מ תרכ"ז שם (ע' תמג)^[8] תרנ"ח שם (ע' עה)^[2] שהמעלה דתפלת האבות היא לפי שהם בטלים בביטול דמרכבה. וראה ברכות לה, סע"ב (הובא בסה"מ תרכ"ז ותרנ"ח)^[2] שם) דהטעם על זה

מ"ן שע"י התפלה הוא מפני החידוש שבזה, כהמשל דצפור המדברת – וענין זה הוא בביטול היש (לקו"ת ס"פ במדבר – כ, ב).

ההעלאת מ"ן שע"י התפלה . . . שהוא כמו שמביאים למלך דבר חדש בכדי שיפנה אל בקשה הקטנה והנמוכה לגבי מעלת ומדרגת המלך דכתיב לב מלכים אין חקה, וע"י הדבר חדש ממשיך לב המלך כמו ע"י צפור המדברת, הגם שבנ"א מדברים בנינה יתירה יותר רק אין זה דבר חידוש שהאדם הוא מדבר, אבל מצד החידוש שגם הצפור שהיא בעל חי תדבר עי"ז ממשיך לב המלך ויעורר אותו להיות נפנה לבקשה הנמוכה של ההדיוט שאינה בערך לב המלך המרום ומתנשא מערך מעלת האדם השפל המבקש מאתו איזה דבר.

וכמו"כ יובן למעלה שהרי כלליות השתלשלות העולמות דבי"ע אינו ערוך כלל לגבי אוא"ס מהותו ועצמותו ית' ולא אפי' כטפה לגבי ים אוקיינוס, שהרי אר"י יכולני לשער כמה טיפות יש בים שנמצא יש איזה ערך, וגם הטפה היא מהות אחד עם המים שבים, אבל נברא' לגבי הבורא ית' הם אין ערוך ממש.

ושרש התהוות והנהגת עולמות הנבראים הוא ע"י כלי המדות דאצ"י הנק' ז"א, וכמאמר אלי' חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא כו' כולא לאחזאה איך מתנהג עלמא, וע' במאה"ז ע"פ והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו כהדין טיקלא כו' . . . וכיון שלפום עובדיהון דב"ג נמשך מניעת ההשפעה מחמת שלא אכשיר דרי צריך המתפלל לעורר ר"ר מבחי' שלמעלה מהמדות שיומשך ההשפעה, ואיך יגיע לזה, הלא אין ערוך לך וכו'.

היא (לא רק מפני שהתפלה היא העלאה דהאדם, אלא גם) לזה שאזא"ס הוא למעלה עד אין קץ. דזה שע"י התפלה מתעורר רצון חדש למלאות בקשת המתפלל [גם כשע"פ חכמת התורה אינו ראוי לזה]³⁴ הוא לפי שע"י התפלה נעשה עלי' בהאור שלמעלה, שהוא מתעלה למעלה מהשתלשלות, ולמעלה גם מהתורה³⁴, עד למעלה מעלה עד אין קץ, ומשם נמשך הרצון חדש למלאות את בקשתו. אלא שאעפ"כ יש יתרון בהמשכה דתורה לגבי ההמשכה שע"י תפלה. דההמשכה שע"י התפלה, כיון שתפלה היא עבודת המטה, לכן גם ההמשכה מלמעלה שע"י התפלה היא בנוגע לעניני העולם (מילוי בקשת המתפלל), אלא ששורש ההמשכה היא מלמעלה מעלה עד אין קץ. וההמשכה דתורה, שהיא המשכה מלמעלה מצד עצמה, היא המשכת אלקות. שגם לאחרי שהתורה ירדה למטה ונתלבשה בשכל אנושי היא חכמתו של הקב"ה שלמעלה משכל הנבראים.

(ה) וביאור הענין בפרטיות יותר, יובן ע"פ מ"ש הצ"צ בהמאמר³⁵ ד"ה להבין הענין שארז"ל³⁶ שאור א"ס ב"ה הוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית

משיב הרוח נשיב זיקא כו'.

. . וכדוגמא זו מצינו ג"כ בריב"ז ורחב"ד שריב"ז הי' כשר לפני המלך ורחב"ד הי' כעבד לפני המלך, וע"כ אמר ריב"ז אלמלא הטיח ריב"ז כל היום לא הי' משגיחים עליו, ורחב"ד פעל מיד, והיינו אף שריב"ז הי' שר התו"מ מ"מ בבחי' הביטול הי' רחב"ד גדול ממנו שהוא כעבד, בבחי' ביטול, ע"כ פעל מיד.

וכך ר"ח ובניו שהי' בבחי' ביטול ע"כ פעלו בתפלתם. (34) ראה ד"ה שיר המעלות לדוד הנה מה טוב גו' ה'תשכ"ב (סה"מ מלוקט ח"ד ע' רנד) ס"ה^[8], ובהנסמן שם הערה 29^[9].

[א] מעלה בתפלה לגבי תורה, כי תורה היא חכמה, וחכמה (גם החכמה דתורה שלמעלה מהחכמה דמעשה בראשית) היא באין ערוך לגבי אוא"ס, וע"י התפלה ממשיכים רצון חדש מאוא"ס שלמעלה גם מהחכמה דתורה.

[ב] ראה מילואים ו (ע' כב ואילך).

(35) נדפס באוה"ת ענינים ע' קי ואילך. – ראה שם ע' קכה^[8].

[א] להבין בתוספת ביאור ענין המשכת אור א"ס ע"י עסק התורה, דלכאורה הרי תשבע"פ מלוש בעניני' גשמי'. אך הענין עפ"מ שחונך לנער עפ"י דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה ומבואר הקושיא בחינוך קטן מאי מעליותא כו', אך נער הוא בחי' מט"ט ו"ק דיצירה ששם מלוש בחי' שיתא סדרי משנה שהמשנה היא ביצירה וכת"י נער הייתי גם זקנתי היינו בעלייתו באצילות כו'

שהועילה תפלתו של רחב"ד הוא לפי שהוא „כעבד לפני המלך“.

[א] ענין ר"ח ובניו, כי הנה ארז"ל ב' הספינה . . בני ר' חייא ותרתי מלאכי ברקיע ומנו מיכאל וגבריאל, הרי כי יהודה וחזקי' בני ר"ח הם כמו בחי' מיכאל וגבריאל למעלה.

והנה למעלה מיכאל מימין מהלל נגד בחי' אברהם וגבריאל משמאל ממלל נגד בחי' יצחק, נמצא יהודה וחזקי' בני ר"ח הם נגד האבות אברהם ויצחק.

[ב] ור"ח עצמו הוא בחי' יעקב, והיינו לפי שכל נשמה כשצריכה לעלות מעולם לעולם העליון ממנו א"א לה לעלות כ"א ע"י סיוע מהמלאך . . לפי שהמלאך הוא בתכלית הביטול, וזהו מה שיכול לומר בי נשבעתי נאום ה' כו' וכן ותקרא שם הוי' הדובר אלי', והיינו לפי שאין זה הדיבור שלו כלל לפי שהוא בתכלית הביטול לאלקות ושכינה מדברת מתוך גרונו, וזהו הכלל שכל העלאה הוא ע"י ביטול דוקא, וזהו והחיות נושאות כו', וע"כ צריכין הנשמות לסיוע המלאכים לפי שהם יותר בבחי' ביטול מהנשמות.

אבל ר"ח, לפי שהי' דוגמת יעקב אבינו שהי' מרכבתא עילאה והי' בתכלית הביטול ממש, ובפרט דיעקב הוא בחי' קו האמצעי, וידוע דעיקר הביטול הוא בבחי' קו האמצעי, דלכן כולל חו"ג כו', ע"כ לא הי' צריך לסיוע המלאכים.

. . ולפי שר"ח ובניו שהם דוגמת האבות שהיו מרכבה ע"כ יש בכחם להמשיך המשכה מעצמות אוא"ס וכשא'

[שהביכל הזה (שבו נמצא מאמר הנ"ל) הי' משך כמה שנים בשבי, וזמן האחרון³⁷ נפדה מהשבי והגיע לכאן. ולהעיר, שבדרוש זה ישנם כמה ענינים שאינם בדרושים הנ"ל] בפירוש הכתוב³⁸ חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה, דלכאורה כשהאדם מזקין צריך להתעלות למדריגה נעלית יותר, ומהי³⁹ המעלה שגם כשיזקין לא יסור מהדרך שחינכו אותו כשהי' נער, ומבאר בהמאמר, שבשכל אנושי יש חילוק גדול ועצום בין השכל שהאדם משיג בנערותו להשכל שהוא משיג בגדלותו ומכש"כ בזקנותו. אבל בהתורה שהיא אלקות, החילוק שבין נערותו לזקנותו הוא רק בהשגת השכל של האדם שבה מלובשת התורה, אבל בהתורה עצמה, שהיא חכמתו של הקב"ה שלמעלה משכל הנבראים, אין חילוק בין שכל הנער לשכל הזקן, ולכן גם כשיזקין לא יסור מן הדרך שלמדוהו בהיותו נער. ומוסיף בהמאמר, דכתיב⁴⁰ נער הייתי גם זקנתי, נער הוא מט"ט שביצירה וגם זקנתי הוא עלייתו באצילות, דחכמת התורה שבאצילות היא נעלית הרבה יותר מחכמת התורה שביצירה. ואעפ"כ, גם כשיזקין ויתעלה באצילות לא יסור מהדרך

קלא

והנה גם כי יזקין ויתעלה כ"כ מעלה מעלה עכ"ז לא יסור מן הדרך שלמדוהו בהיותו בחי' נער הוא בחי' משנה שבו"ק דיצירה, אין זאת אלא מפני שרש התורה גבה ונפלאה למעלה מעלה מבחי' החכמה שבעולמות אבי"ע, ולהיותו נפלאה מאד מהם ע"כ כמעט שיה בערכה השגתו שבבחי' נער שביצ' עם השגתו בעלייתו באצ' שגם באצ' אינו מושג עיקר בחי' התורה וכמ"ש ואהי' אצלו שעשועי' אצלו דוקא שאינו בגדר העולמות כלל ואע"פ שאין ערך כלל חכמ' והשגה שביצירה לגבי השגה שבאצילות אך לגבי בחי' שאינו בגדר עלמין אין חילוק כו', והוא ממש כמו עד"מ החינוך לנער למטה בתורה, דהנה בלימוד חכמה ושכל אנושי ודאי החילוק גדול ועצום בין מה שהאדם משיג בנערותו ובין מה שהאדם משיג בגדלותו ובפרט בישישותו שכל השכל ניתוסף מאד בו אבל בדבר שלמעלה לגמרי מכח השכל שבאדם, אין לחלק כ"כ בין מה ששיג בנערותו ובין מה והמשיג בזקנותו, שהרי גם בזקנותו הדבר למעלה מכח השכל לגמרי, וזהו חנוך לנער כו' גם כי יזקין כו'. ומכ"ז מובן איך דוקא ע"י חכמת התורה יהי' גלוי והמשכת אור ע"ס ב"ה כו' וע"י המצות שהם רצון העליון.

והנה גם כי יזקין ויתעלה כ"כ מעלה מעלה עכ"ז לא יסור מן הדרך שלמדוהו בהיותו בחי' נער הוא בחי' משנה שבו"ק דיצירה, אין זאת אלא מפני שרש התורה גבה ונפלאה למעלה מעלה מבחי' החכמה שבעולמות אבי"ע, ולהיותו נפלאה מאד מהם ע"כ כמעט שיה בערכה השגתו שבבחי' נער שביצ' עם השגתו בעלייתו באצ' שגם באצ' אינו מושג עיקר בחי' התורה וכמ"ש ואהי' אצלו שעשועי' אצלו דוקא שאינו בגדר העולמות כלל ואע"פ שאין ערך כלל חכמ' והשגה שביצירה לגבי השגה שבאצילות אך לגבי בחי' שאינו בגדר עלמין אין חילוק כו', והוא ממש כמו עד"מ החינוך לנער למטה בתורה, דהנה בלימוד חכמה ושכל אנושי ודאי החילוק גדול ועצום בין מה שהאדם משיג בנערותו ובין מה שהאדם משיג בגדלותו ובפרט בישישותו שכל השכל ניתוסף מאד בו אבל בדבר שלמעלה לגמרי מכח השכל שבאדם, אין לחלק כ"כ בין מה ששיג בנערותו ובין מה והמשיג בזקנותו, שהרי גם בזקנותו הדבר למעלה מכח השכל לגמרי, וזהו חנוך לנער כו' גם כי יזקין כו'. ומכ"ז מובן איך דוקא ע"י חכמת התורה יהי' גלוי והמשכת אור ע"ס ב"ה כו' וע"י המצות שהם רצון העליון.

(36) ראה תקו"ז סוף תיקון נו (וראה שם תיקון יט – מ, ב^[א]). ז"ח יתרו לך, סע"ג^[ב].

[א] יהו"ה הוא בכתה, שהיה קודם שנברא העולם הוא ושמו לבד בכתה. כשברא העולם במדת ראשית ירד עליו, ולא היה חסר מלמעלה, וכן בכל ספירה, כמדליק נר מנר ואינו חסר מן הראשונה ולא מחברתה, עד אין סוף ואין תכלית, ומי שמכיר אותו בזאת, כמו

שמכיר אותו בעליונים ובתחתונים. בעבור שהיא כלולה מהעליונים, ואיהי יחוד וקשר כלם. והיא מתלבשת בתחתונים.

[ב] לית אתר דלאו איהו תמן לעילא עד אין סוף, ולתתא עד אין תכלית, ולכל סטרא לית אלוקה בר מניה -] אין מקום שאין הקב"ה בו, למעלה עד אין סוף ולמטה עד אין תכלית, ולכל צד אין אלוקה מלבדו].

(37) בשנת תשכ"ה – שנת אמירת מאמר זה.

(38) משלי כב, ו.

(39) ראה תניא חינוך קטן (צה, ב).

חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה הנה מדכתיב על פי דרכו משמע שאינה דרך האמת לאמיתו וא"כ מאי מעליותא שגם כי יזקין לא יסור ממנה.

. . הנה ידוע לידועים טעמא דקרא מאי דכתיב כי שבע יפול צדיק וקם, ובפרט שהאדם נקרא מהלך ולא עומד, וצריך לילך ממדרגה למדרגה ולא לעמוד במדרגה אחת לעולם, ובין מדרגה למדרגה טרם שיגיע למדרגה עליונה ממנה הוא בבחי' נפילה ממדרג' הראשונ'.

אך כי יפול לא יוטל כתיב, ואינה נקראת נפילה אלא לגבי מדריגתו הראשונה ולא לגבי שאר כל אדם ח"ו, שאעפ"כ הוא למעלה מכל האדם בעבודתו כי נשאר בה בחי' רשימו ממדריגתו הראשונה, אך עיקרה מאהבה שנתחנך והורגל בה מנעוריו בטרם שהגיע למדרגת צדיק וז"ש גם כי יזקין וגו'.

(40) ל' הכתוב – תהלים לז, כה. וארז"ל (יבמות

טז, ב^[א] ובתוס' שם^[ב]) שר העולם (מט"ט) אמרו.

שלמדוהו בהיותו נער ביצירה, כי עצם התורה היא תענוג העצמי והעצמות (ואה"י אצלו גו' שעשועים⁴¹, אצלו דוקא), שלמעלה גם מחכמתו של הקב"ה, חכמה דאצילות. ובנוגע לענין זה שבתורה (שהוא עיקר התורה) אין חילוק בין ההשגה דיצירה (וגם ההשגה דשכל אנושי) להשגה דאצילות.

ועפ"ז יובן עוד יותר היתרון בהמשכה דתורה לגבי המשכה שע"י תפלה. דהמשכה למטה שע"י תפלה היא (לא שהאלקות עצמו נמשך למטה, אלא) שע"י המשכה נעשה שינוי בעיני העולם. והמשכה דתורה, היא המשכת אלקות, שגם לאחר ירידתה למטה היא חכמתו של הקב"ה. ויתירה מזו, שהאלקות שבתורה שנמשכת למטה ומתלבשת בשכלו של האדם הלומד, אינה בגדר עלמין, שלכן, ההשגה דשכל אנושי וההשגה דאצילות הם בשוה ממש לגבה.

ו וי"ש לומר דכמו שהיתרון בהמשכה דתורה לגבי המשכה דתפלה הוא בנוגע להמטה, שנמשך בו גילוי אלקות, עד"ז הוא בהיתרון שבהמשכה שע"י תפלה לגבי המשכה דתורה, דנוסף לזה ששרש המשכה שע"י תפלה הוא מלמעלה מהשתלשלות, היתרון בהמשכה שע"י תפלה הוא גם בנוגע להמטה, שע"י התפלה נעשה שינוי בהנבראים שלמטה, לרפאות החולים ולברך השנים⁴². ולהוסיף, דענין זה [שע"י תפלה נעשה שינוי למטה] הוא בכל תפלה. והענין הוא, דמבואר בדרוש הנ"ל דהצ"צ⁴³,

[א"ב] ראה מילואים ז"ח (ע' כג).

41) משלי ח, ל.

42) תניא קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנה, א).

להבין מ"ש בפע"ח דבזמן הזה עיקר הבירור ע"י התפלה דוקא, אף שתלמוד תורה למעלה מהתפלה.

הענין הוא שע"י תו"מ מוסיפין אור באצ"י כו'. פי' אור א"ס ב"ה בכלים דאצ"י, ע"י ת"ת בפנימית, דהיינו המשכות המוחין ובקיום המצות בחיצונית הכלים, שהם בחי' נה"י שבי"ס ז"א שבאצ"י, רק שמתלבשים בבי"ע בתורה ומצות הגשמיים שבעוה"ז.

אבל התפלה היא המשכת אור א"ס ב"ה לבי"ע דוקא, לא בדרך התלבשות בלבד רק האור ממש לשנות הנבראים מכמות שהם שיתרפא החולה וירד הגשם משמים לארץ ויולידה ויצמיחה.

משא"כ בתו"מ שאין שינוי בקלף התפילין ע"י הנחתן בראש ובזרוע, וגם במצות שעשייתן הוא גמר מצותן השינוי הוא ע"י אדם ולא בידי שמים כבתפלה שהיא המשכת החיות מא"ס ב"ה שהוא לבדו כל יכול.

43) אוה"ת ענינים שם ע' קכב.

מעלת תפלת הצבור על תפלת היחיד, דהנה לכאורה צ"ל ענין תפלת יחיד שאומר רפאינו ואף שבגשמיות לא

נתרפא או מחי' המת' ואף שאינו נתקיים ואיך תקנו אכנה"ג שיהי' ח"ו ברכה לבטלה.

אך הענין הוא שמכל תפלת ישראל מעורר' וממשיכ' למעלה בודאי הכל, אך כשרבי' מבקשים ומתפללים יורדת המשכה למטה מההעלם לגילוי, אבל כשיחיד מתפלל יוכל להיות נשאר' המשכה למעלה בהעלם ואינו יורד' למטה לגילוי מפני ריבוי המסכ' המבדילים שלא מבקשים כולם, ואף שהוא חוזר בתשובה כו' אבל יש הרבה שלא חזרו ואינו יכול לבוא לידי גילוי, לכן נשארה המשכה למעלה בהעלם ונק' מתן בסתר פי' שהמתנה נשארה בסתר, והוא כמו למשל שנותני' צדקה אך שנותני' אותה בכלי סגור, והנה אף שהמתנה היא בשלימת הכלי אך הכלי היא סגור ומסוגר ואינו מתגלה לו מהעלם לגילוי, אבל המתנה היא יש בכלי בשלימות רק שאינו יכול ליקחה לגילוי מפני המסך של הכלי.

כן בתפלת יחיד באתערותא דלתתא בודאי מעורר וממשיך אתערותא דלעילא ושכר מצוה היא המצוה עצמה שנשאר למעלה אך אינה יורדת למטה לגילוי מפני המסך המבדיל כנ"ל ונק' מתן בסתר לכן אין נק' תפלה שוא ח"ה, כי בודאי המשיך עליו בחי' רפואה או

קלב

דזה שאיתא בגמרא⁴⁴ שבתפלת ציבור (דוקא) כתיב⁴⁵ הן אֶל כביר לא⁴⁶ ימאס, שהיא רצוי ומקובלת לעולם⁴⁷, הכוונה בזה היא, דזה שהקב"ה ממלא הבקשה דתפילת ציבור, הוא גם בגילוי. והיינו, שגם בתפלת יחיד, הקב"ה ממלא את בקשתו [וכדמוכח מזה שאנשי כנה"ג תיקנו להתפלל ג' פעמים בכל יום, ובודאי שלא תיקנו שתהי' ח"ו ברכה לבטלה]. אלא שבתפלת יחיד, אפשר שההשפעה (מילוי הבקשה) תהי' בהעלם, והמעלה דתפלת ציבור היא שההשפעה היא בגילוי. ולהעיר, שבכמה דרושים⁴⁸ מבואר שבתפלת יחיד אפשר שההשפעה תישאר למעלה ולא תומשך למטה, ובדרוש הנ"ל דהצ"צ מבואר שההשפעה (גם בתפלת יחיד) נמשכת למטה, אלא שאפשר שתהי' בהעלם. ויש לומר, דכיון דהבקשה דתפלה היא שתושפע ההשפעה למטה (לרפאות החולים ולברך השנים), לכן, גם כשממשיכים לו ההשפעה שביקש אבל ההשפעה אינה נמשכת למטה, תפלתו היא ברכה לבטלה, ומזה מוכח, שבכל תפלה, גם בתפלת יחיד נמשכת ההשפעה למטה אלא שאפשר שתהי' בהעלם.

וממשיך בהמאמר, דזה שלפעמים המשכת השפע היא בהעלם הוא מפני ריבוי המסכים המבדילים. והיינו, דזה שהשפע הוא בהעלם הוא לא מצד אופן ההמשכה (שההמשכה היא בדרגא דהעלם שלמעלה מגילוי⁴⁹), אלא, שההעלם הוא מצד המסכים המעלימים. ובדוגמת נתינת מתנה בכלי סגור, שהמתנה היא בשלימות הכלי, אלא שמצד המסך דהכלי אי אפשר לקחת אותה בגלוי. ומוסיף בהמאמר, שההשפעות שנמשכו ע"י כל התפלות, לא רק שישנם בשלימות בהעלם אלא שסוף סוף יהיו גם בגילוי. דכשיתעוררו כל ישראל בתשובה שלימה ויבטלו כל המסכים, יתגלו אז כל ההמשכות דכל התפלות שבמשך כל הדורות.

ז) וצריך להבין, דהטעם שע"י תפלה נמשך אור שלמעלה מהשתלשלות שעל ידו נעשה שינוי בהנבראים (לרפאות החולים ולברך השנים) הוא מצד ההעלאת מ"ן שבתפלה⁴², דענין העלאת מ"ן שבתפלה הוא לכאורה כשהתפלה היא בכוונה ובביטול,

בחי' תחיי' המתי' אבל לירד ולהתגלות א"א מטעם הנ"ל.
44) ברכות ח, רע"א.

רסנ"ב.
48) תרכ"ו שם ע' רפה^[8]. תרכ"ז שם ע' חלה. שם

ע' תמג. תרנ"ח שם ע' עה^[2].
[א] גדול כח הרבים שאין תפלתו מתעכבת, משא"כ היחיד יכול להיות שישאר למעלה ולא יהי' נמשך תיכף בגילוי למטה בקשתו ושאלתו, וכמ"ש דוד פדה בשלום נפשי כי ברבים שהי' כח דרבים, ולכן ר"ח ובניו כשעמדו לפני התיבה דוקא, כח דרבים, אז כשאמר משיב הרוח ונשב זיקא כו'.

[ב] לפי שתפלת רבים אינו נמשך ע"י השתל' ולכך נמשכה למטה בבחי' גילוי תומ"י.

49) דבאם הי' באופן זה – היו הברכות דשמו"ע

ואני תפילתי לך ה' עת רצון אימתי עת רצון בשעה שהצבור מתפללין . . ר' אחא ברבי חנינא אמר מהכא הן אל כביר ולא ימאס וכתיב פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי.

45) איוב לו, ה.

46) כ"ה בגמרא שם. ובפסוק: ולא. ובאיוב ח, כ: הן אל לא ימאס. ועיין חדא"ג מהרש"א לברכות שם^[8].

[א] ראה מילואים ט (ע' כג).

47) לשון אדה"ז בשו"ע או"ח הל' ברכות השחר

ובהמאמר מבואר שע"י כל תפלה נעשה שינוי בהנבראים (אלא שהוא בהעלם). ויש לומר הביאור בזה, דבעת שישאל מתפלל (גם כשאינו מכוון בתפלתו), בפנימיותו הוא כעומד לפני המלך, אלא שזהו בהעלם. ולכן, כל תפלה דישראל היא העלאת מ"ן שמעוררת וממשכת האור שלמעלה מהשתלשלות לשנות את הנבראים. אלא שההמשכה והשינוי למטה (מילוי הבקשה) שע"י העלאת מ"ן זה הוא בהעלם. וכל שהכוונה והביטול שבתפלה הם בגילוי יותר, מילוי הבקשה הוא בגילוי יותר.

ח) וממשיך בהמאמר⁴³, שעפ"ז יובן מה דאיתא בגמרא⁵⁰ שכששמע רבי מאליהו הנביא שר' חייא ובניו הם דוגמת האבות, העמיד אותם רבי לפני התיבה, אמר משיב הרוח ונשיב זיקא, מוריד הגשם ואתא מיטרא, כי מטי למימר מחי' המתים רגש עלמא. וצריך להבין, דר"ח ובניו היו מתפללים בכל יום, ואעפ"כ ההמשכה שע"י תפלתם (נשיב זיקא, אתא מיטרא, רגש עלמא) היתה דוקא כשהעמיד אותם רבי לפני התיבה. ולכאורה הי' אפשר לומר, דע"י שהתפללו לפני התיבה והיו שלוחי ציבור, הי' בתפלתם כח הציבור ותפלת ציבור היא רצוי' ומקובלת לעולם, דגם כשישנם מסכים ההמשכה היא בגילוי⁵¹. אבל ביאור זה אינו מספיק, כי גם תפלת ציבור, גם כשהשליח ציבור הוא אדם גדול ביותר, אין בכחה לפעול בגילוי שינוי גדול בהבריאה, ובפרט השינוי דתחיית המתים, כשישנם מסכים המעלימים. ומבאר בהמאמר, דע"י שהעמיד אותם רבי לפני התיבה ונעשו שלוחי ציבור דכלל ישראל, שברו (ע"י תפלתם) את המסכים. דנוסף לזה שהציבור שהיו בשעת תפלתם כולם התעוררו מאד, הנה גם המסכים מצד אלו שלא היו שם ולא נתעוררו, שברו ר"ח ובניו ע"י תפלתם, מכיון שתפלתם היתה בתור שלוחי ציבור דכל ישראל, גם של אלו שלא נתעוררו.

קלג

ויש לומר הביאור בזה, שע"י שרבי העמיד אותם לפני התיבה ועשה אותם לשלוחי ציבור דכל ישראל, פעל זה על כל ישראל (גם על אלו שלא ידעו כלל מכל הענין)⁵² שיהיו נגררים אחרי הציבור שהיו בשעת תפלת ר"ח ובניו, ומכש"כ אחרי ר"ח ובניו עצמם (השלוחי ציבור), ולכן, ההתעוררות דהציבור שהיו בשעת התפלה, ותפלתם של ר"ח ובניו, פעלו בפנימיות על כל ישראל, ועי"ז נתבטלו המסכים.

ט) והנה זה שנתבאר לעיל (סעיף ד) דהמשכת האור שלמעלה מהשתלשלות שע"י תפלה היא שעל ידו נעשה שינוי בעניני העולם (ולא שהאור עצמו נמשך

וכו' שתפלתו נשמעת (ראה שו"ע אדה"ז או"ח הל' ברכות השחר סני"ג ס"ט. ושו"ט), ולכן הי' צריך שהש"ץ יהי' ר"ח ובניו שהם דוגמת האבות.

אין ממנין אלא מי שנתמלא זקנו מפני כבוד הצבור. (52) וע"ד לב ב"ד מתנה עליהן (כתובות קו, ב"א). (שו"ט), הגם שאין יודעים כלל מזה. ראה מילואים י (ע' כג).

ברכה לבטלה. וראה אוה"ת שם, שלאחרי שמבאר שההעלם הוא מצד המסכים, אומר „לכך אין נקי תפילת שוא ח"ר".

50) ב"מ פה, ב.

51) אלא שגם בתפלת ציבור יש כו"כ חילוקי דרגות, וכל שהבקשה היא גדולה יותר צריך לתפלה גדולה יותר, וגם שהשליח ציבור יהי' זקן

למטה), הוא בתפלה כמו שהיא מצד עצמה. אבל כשהתפלה היא באופן שיש בה גם ענין התורה, יש לומר, שבהמשכה שע"י תפלה זו, ישנם שתי המעלות. ששרש ההמשכה הוא למעלה מעלה עד אין קץ, ושהאור עצמו נמשך למטה. היינו, דבהשינוי שנעשה בהעולם (שהחולה מתרפא וכיו"ב) נרגש בגילוי לא רק השינוי בעולם (התוצאה מההמשכה) אלא גם האור האלקי שעל ידו נעשה השינוי.

וי"ש לקשר זה עם המבואר לעיל (סעיף ג) שהבקשה אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך שבתחלת תפלת שמו"ע היא שתפלת האדם תהי' באופן שעל ידה תומשך תהלתך, תפלתו של הקב"ה, דכשהתפלה היא באופן זה ישנם בה שתי המעלות. המעלה דתפלה – עבודת המטה [שמגעת למעלה מעלה עד אין קץ, למעשה ידיך תכסוף], והמעלה דתורה – המשכה מלמעלה. וע"י החיבור דשני הענינים בעבודת התפלה, שגם בקשת האדם היא באופן דפי יגיד תהלתך, עי"ז, גם בהמשכה שע"י התפלה ישנם (דוגמת) שני הענינים. שעל ידה נעשה שינוי בהמטה, ושהשינוי בהמטה הוא באופן שנרגש בו האור האלקי שעל ידו נעשה השינוי.

יו"ד ו**עפ"ז** יש לבאר השייכות דויגש אליו יהודה להחיבור דשתי הדיעות, דעת עליון ודעת תחתון, כי שני הענינים דתורה ותפלה הם ע"ד דעת עליון ודעת תחתון. דנוסף לזה שתורה היא מלמעלה למטה ותפלה היא מלמטה למעלה (דדעת עליון הוא מלמעלה למטה ודעת תחתון הוא מלמטה למעלה⁵³), זה שהתורה נמשכת בשכלו של האדם כמו שהוא במציאותו (דהגם ששכל האדם הוא באין ערוך להתורה, מ"מ בכדי ששכל האדם יבין וישיג התורה שלומד אינו צריך לצאת ממציאיתו) וגם אז היא דבר השם⁵⁴, היינו שהמשכת התורה למטה היא לא כפי גדרי המטה אלא מצד ענין התורה (שלהיותה בלי גבול היא נמשכת בכל מקום), מורה שבהמשכה דתורה אין הנבראים תופסים מקום – דעת עליון ש(למעלה יש) ולמטה אין. וזה שהמשכה דתפלה היא מצד המעלה דעבודת המטה (למעשה ידיך תכסוף), וכן זה שענינה של המשכה זו הוא לשנות את הנבראים, מורה שבהמשכה זו המטה תופס מקום – דעת תחתון שלמטה יש. וע"י בקשת יהודה בי אדוני, שהוא כענין קדימת פסוק אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך קודם התפלה (כנ"ל סעיף ג), שהתפלה שלו (תפלת האדם) היתה באופן שעל ידה תומשך תפלתו של הקב"ה, גם ההמשכה שע"י תפלתו, שענינה הוא לעשות שינוי בהמטה, היתה באופן שהי' נרגש בה בגילוי ההמשכה מלמעלה (שלמעלה מהשתלשלות), חיבור שתי הדיעות.

וע"פ המבואר לעיל (סעיף ד) שתפלה היא למעלה מתורה [דתורה היא דוגמת הענין דלמטה מטה כו' ותפלה דוגמת הענין דלמעלה מעלה כו'], והיתרון דתורה לגבי

נמשכת. וראה לעיל ס"ה, שעצם התורה, באצילות ובעשי' היא בשוה.

(53) ראה לעיל ס"ב.

(54) היינו שאינה משתנית ע"י המקום שבו

תפלה הוא שהמשכה דתורה הוא המשכת אלקות, יש לומר, דכשהתפלה היא באופן שיש בה גם המעלה דתורה, התפלה היא למעלה מתורה. ועד"ז הוא בדעת עליון ודעת תחתון, דכשדעת תחתון הוא באופן שמאיר בו גם הגילוי דדעת עליון, אזי הוא למעלה מדעת עליון. ועד"ז הוא בז"א ומלכות, שהם דעת עליון ודעת תחתון (כנ"ל סעיף ב), דע"י שהמלכות נעשית כמו הז"א (שניהם שוים), הוא הקדמה להגילוי דשרש המלכות שלמעלה משרש הז"א. ולכן בהחיבור דשתי הדיעות שבויגש אליו יהודה יש בהעלם גם העלי' דמלכות שיהי' לע"ל, שהמלכות תהי' למעלה מז"א, אשת חיל עטרת בעלה.

סיכום

ויגש אליו יהודה וגו'. מגופה של הפרשה נראה כי יהודה הינו נחות מיוסף, ויחסו של יוסף ליהודה הוא כמשפיע אל מקבל ("בי אדוני"). אך מן ההפטורה עולה כי אדרבה - יהודה הינו למעלה מיוסף ("ועבדי דוד מלך עליהם").

אעפ"כ, מאחר וסו"ס על תוכנה של ההפטורה להזדהות עם תוכן הפרשה - מוכרח הדבר שבפרשה מרומזת עליונותו של יהודה על פני יוסף. ואכן אדמו"ר הצ"צ העמיד את סופי התיבות של המילים "ויגש אליו יהודה" ('שוה') כמורות על ההשתוות של בחי' יהודה (דעת תחתון) עם בחי' יוסף (דעת עליון).

אך בזה אינו די, שהרי בהפטורה מפורש (לא רק ההשתוות דבחינות יוסף ויהודה, כ"א) שיהודה עולה על גבי יוסף. וכפי שמוכן מדברי הזהר שהגשת יהודה ליוסף היא כענין סמיכת גאולה (יסוד - יוסף) לתפילה (מלכות - יהודה), שבזה פשוט שהתפילה (יהודה) היא העיקר (שהרי הגאולה היא שנשמכת אליה ולא להיפך). (א"ב)

במאמרו (ד"ה זה) השווה הרבי הרש"ב את הקדמת יהודה (בדבריו ליוסף) "בי אדוני" להפסוק "אד' שפתי תפתח" שאומרים קודם התפילה. ותרגמו: (אד' שפתי תפתח -) "שפתי פתח באורייתא".

משמעותם הפנימית של הדברים היא שקודם התפילה מבקש האדם מהקב"ה שתהא תפילתו נושאת גם את מעלת התורה.

שהרי אף שככלל, תפילה (שהיא באוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ) הינה למעלה מתורה (אוא"ס למטה מטה עד אין תכלית), בלימוד התורה ישנה המעלה דאף בירידתה מטה לשכלם של הנבראים (ועד לשכלו של נער קטן) נשארת היא אלוקות ממש (שלכן אין הבדל בין תפיסתו של נער קטן להשגת זקן שקנה חכמה).

משא"כ השינוי הנעשה בנבראים באמצעות תפילה (לרפאות החולים ולברך השנים) - אף ששרשו ומקורו של שינוי זה נעוץ באור גבוה יותר מאור התורה - אין ניכר בירידתו למטה האלוקות שבו.

בקשתו של המתפלל "אד' שפתי תפתח" (וע"ד זה דברי יהודה ליוסף "בי אדוני") אם-כן, משמעותה שבהשינוי הנעשה בעולם באמצעות

תפילתו יהא האור האלוקי (סיבת השינוי) נרגש בגילוי. (ג-ט)

עוד אופן ביחוד התורה והתפילה:

העובדה שגם כשהתורה נמשכת בשכלו של האדם כפי שהוא במציאותו (שהרי השכל אינו נדרש לצאת ממציאותו לצורך השגת התורה) נשארת היא במהותה תורת ה' שאין לה סוף, נעוצה בכך שאל מול אוא"ס שבתורה אין גדרים המטה תופסים מקום. התפילה לעומתה, צורכת יציאה של האדם מהגבלותיו, שהרי בענין התפילה המטה תופס מקום.

בקשתו של המתפלל "אד' שפתי תפתח" היא שבתפילתו תתלבש תפילת הקב"ה. היינו שגם בעבודה שמלמטה למעלה (דעת תחתון) יאיר האור באופן שמלעלה למטה (דעת עליון).

כשהתפילה נושאת גם את מעלתה של התורה מתגלה העילוי שלה לגבי התורה. ונמצא שייחודם של התורה והתפילה (ד"ע וד"ת, יהודה ויוסף, ז"א ומלכות) מהווה הקדמה לגילוי שורש המלכות שלמעלה משרש הז"א.

נמצא, שבסופי התיבות ד"ויגש אליו יהודה" ('שוה', שמורה על השתוותם וייחודם של בחינות יהודה ויוסף) טמונה מעלתו של יהודה על פני יוסף שתתגלה לעת"ל. (י)

מילואים

הערות 4; 17

למלכות, סמיכת גאולה לתפלה.

והלשון סמיכת גאולה לתפלה שמורה (כנ"ל) שתפלה היא העיקר, הוא כי עיקר הכוונה דדירה בתחתונים הוא בהבירור שבדרך מלמטה למעלה, בירור דב"ן. דהבירור בדרך מלמעלמ"ט, בירור דמ"ה, כיון שהבירור הוא מצד הגילוי אור (ולא מצד התחתון גופא), אין זה שייך כ"כ להתחתון עצמו, והכוונה דדירה בתחתונים נשלמת דוקא ע"י הבירור בדרך מלמעלמ"ע, שהתחתון נעשה כלי לאלקות. ולכן לע"ל יהי' יהודה למעלה מיוסף, כמ"ש בהפטורה דפרשת ויגש ועבדי דוד מלך עליהם גו' ודוד עבדי נשיא להם לעולם.

והנה מבואר בהדרושים, דשני ענינים אלה ההמשכה דמ"ה והבירור דב"ן הוא ע"ד תלמוד ומעשה. והענין הוא, דטעם הדעות אם תלמוד גדול או מעשה גדול, הוא, כי בכל אחד מהם יש מעלה. דמעלת התלמוד הוא בענין הגילויים ומעלת המעשה הוא שע"י קיום המצוות דוקא הוא המשכת העצמות. ונמנו וגמרו תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה, שגם המעלה דמעשה הוא ע"י התלמוד. ושני ענינים בזה. שע"י לימוד התורה מתגלית המשכת העצמות שבמעשה המצוות, כי גילוי כל ענין הוא ע"י התורה, תורה אור. ויתירה מזו, שגם ההמשכה דמעשה המצוות היא ע"י התלמוד. כי זה שע"י מעשה המצוות הוא המשכת העצמות הוא כאשר העשי' היא בביטול, וזה נעשה ע"י לימוד התורה שנקראת תושי' שמתשת הכח דנפש הבהמית ופועלת בו ביטול. דזהו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה שהמעשה גופא באה ע"י תלמוד. ועד"ן הוא בההמשכה דמ"ה והבירור דב"ן, דהמשכת העצמות היא ע"י הבירור דב"ן, וכנ"ל שבהבירור

א. [סה"מ מלוקט ח"ד:] ויגש אליו יהודה גו', ואיתא בזהר דהגשת יהודה ליוסף הוא ענין סמיכת גאולה לתפלה. ומבואר בדרושי רבותינו נשיאינו, דגאולה היא בחינת יסוד כמ"ש אם יגאלך טוב יגאל וטוב הוא בחינת יסוד, ותפלה היא בחינת מלכות. וזוהי השייכות דגאולה ותפלה ליוסף ויהודה, כי יוסף בן שבע עשרה שנה בגימטריא טוב הוא יסוד, ויהודה הוא מלכות. וידוע הדיוק בזה, דהגשת יהודה ליוסף הוא שיוסף הי' במקומו ויהודה נגש ליוסף, וסמיכת גאולה לתפלה הוא שתפלה היא במקומה וגאולה נסמכת (נגשת) לתפלה. ויתירה מזו, דבהגשת יהודה ליוסף מודגש שיוסף הי' נעלה יותר מיהודה שלכן הוצרך יהודה לגשת אליו, ובסמיכת גאולה לתפלה העיקר הוא התפלה.

ונקודת הביאור בזה בהדרושים, ע"פ המבואר בתו"א ד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים, שהניצוצות שנתבררו ע"י השבטים הוצרכו להתברר בירור שני ע"י יוסף, כי הבירור שע"י השבטים הוא בירור בדרך מלמטה למעלה (בירור דב"ן), דבירור זה הוא רק ביטול היש, ולכן הוצרכו להתברר בירור שני ע"י יוסף, בירור בדרך מלמעלה למטה (בירור דמ"ה), וע"י זה (הניצוצות) נכללים באלקות.

. . וזהו מ"ש בזהר דהגשת יהודה ליוסף הו"ע סמיכת גאולה לתפלה, דהגשת יהודה ליוסף הוא העלאת מ"ן דהשבטים [יהודה הוא עיקר השבטים] ליוסף, לעורר המשכת מ"ד משם מ"ה שיהי' הבירור שני מלמעלמ"ט.

והנתינת כח על העלאת המ"ן דמלכות לז"א, הגשת יהודה ליוסף, הוא ע"י ההמשכה מז"א

ועבדי דוד מלך עליהם גו' ודוד עבדי נשיא להם לעולם, בביאת משיח צדקנו.

הערה 17

ב. [המשך תרס"ו (ע' תפז):] ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני, ואיתא בזהר דהגשת יהודה אל יוסף הו"ע סמיכת גאולה לתפלה, דיוסף הוא בחי' צ"ע שנקרא גואל וכמ"ש אם יגאלך טוב יגאל, אמרו צדיק כי טוב, דטוב הוא בחי' יסוד שזהו בחי' גואל, ויהודה הו"ע התפלה דיהודה הוא ע"ש הפעם אודה את ה' והודאה הו"ע הביטול שז"ע השתחוואות דשמו"ע, ולכן בלידת יהודה כתיב ותעמוד מלדת שז"ע בעמדם תרפינה כנפיהם שזהו בעמידה דתפלה וכמ"ש במ"א, ולכן על הגשת יהודה ליוסף הביא בזהר ענין סמיכת גאולה לתפלה וכן במדרש הביא על זה פסוק אחד באחד יגשו ורוח לא יבוא ביניהם והוא שאין מפסיקין בין גאולה לתפלה.

אך לכאורה א"מ מהו הל' סמיכת גאולה לתפלה הלא יהודה שהוא תפלה נגש אל יוסף שהוא גואל, וענין סמיכת גאולה ה"ז להיפך ממ"ש כאן.

והנה ענין יהודה ויוסף מצד מעלת ומדריג' נשמתם ידוע דיהודה הי' נשמה דב"ן, דיהודה הי' מרכבה לבחי' מל' דמלכות היא שם ב"ן, ויוסף הי' נשמה דמ"ה דנשמות דב"ן עיקר ענינים הוא העבודה למטה בביטול גופם וחומרם דזהו כללות הפרש בין נשמות דמ"ה לנשמות דב"ן, דנשמות דמ"ה הן עובדי ה' בנשמתם היינו בעצם אור נשמתם שלמעלה מהתלבשות בגוף כו', ונשמות דב"ן הן עובדי ה' בגופם היינו בביטול גופם וחומרם (וכמו שנת"ל ד"ה החדש הזה לכם), וכמו"כ לברר בירורים למטה ע"י התלבשות בדבר המתברר לבררו ולהעלותו כו' והיינו הבירור בבחי' או"ח בדרך מלמטה למעלה כו' (וכמשנת"ל ד"ה תקעו), ונשמות דמ"ה עיקר ענינם הוא להיות בבחי' יחוד ודביקות באלקות כו', וכן בהבירורים למטה הוא בדרך מלמטה למטה שז"ע גילוי אור עליון מתברר ממילא

דב"ן דוקא נשלמת הכוונה דדירה בתחתונים, אלא שבכדי לבוא לזה, הוא ע"י ההמשכה דמ"ה. וכענין תלמוד שמביא לידי מעשה.

ויש לומר הביאור בזה, שהטעם על זה שעכשיו תלמוד גדול הוא לפי שתלמוד מביא לידי מעשה, דמזה מוכח שהמעשה הוא העיקר, הוא מסובב מזה שלע"ל יהי' מעשה גדול. אלא שעכשיו, שעיקר המעלה היא בהגילויים, גם הגדלות דמעשה (שעל ידה דוקא הוא המשכת העצמות) כמו שנרגש עכשיו הוא כמו ששייך להגילויים, וכיון שהגילוי דהמשכת העצמות שבמעשה המצוות הוא ע"י לימוד התורה, לכן עכשיו תלמוד גדול לפי שמביא לידי מעשה. ועפ"ז יש לומר, דמ"ש בהדרושים שההמשכה דמ"ה לעורר העלאת מ"ן דב"ן הוא כענין תלמוד שמביא לידי מעשה, הוא (גם) ביאור על זה שהענין דסמיכת גאולה לתפלה שמורה על מעלת התפלה הוא ע"ד שלע"ל יהי' יהודה למעלה מיוסף. דהגם שזה שיהודה הוא למעלה מיוסף יהי' בעיקר לע"ל, מ"מ, כיון שגם עכשיו מאיר (קצת) מעלת המלכות [דהטעם על זה שתלמוד גדול עכשיו הוא לפי שמביא לידי מעשה], לכן שייך שבכמה ענינים, תהי' בגילוי המעלה דמלכות עצמה, המעלה דתפלה לגבי גאולה. ועפ"ז יש לבאר גם מ"ש בזהר דהגשת יהודה ליוסף הו"ע סמיכת גאולה לתפלה, אף שהגשת יהודה ליוסף מורה (בכלל) על המעלה דז"א, כי ישנם ענינים בהגשת יהודה ליוסף שבהם מודגשת מעלת המלכות.

וזהו הקשר דהגשת יהודה ליוסף לסמיכת גאולה לתפלה, כי בהגשת יהודה ליוסף מודגשת המעלה דמלכות לגבי ז"א, שע"י שהז"א משפיע למלכות מיתוסף עילוי בז"א. וע"ד גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, דע"י נעשה הגדלה בתלמוד. ועפ"ז יובן גם הקשר דויגש אליו יהודה עם ההפטורה דפרשת ויגש שתוכנה הוא שלע"ל יהי' יהודה למעלה מיוסף, כי העילוי שנעשה בז"א ע"י השפעתו למלכות הוא הקדמה לזה (ש"לע"ל) תתגלה מעלת המלכות עצמה,

אמרו צדיק כי טוב כו' ותפלה בחי' מל' כמ"ש ואני תפלה כו', וכן יוסף ויהודה יוסף בחי' יסוד וכמ"ש ויוסף הוא המשביר כו', ויהודה בחי' מל' והו"ע התפלה, וכמ"ש גבי יהודה הפעם אודה את ה' וכתו' ותעמוד מלדת בחי' צלותא דמעומד כו', אך צ"ל דשם הלא סמיכת גאולה לתפלה הוא סמיכת יסוד למל' וכאן הי' הגשת יהודה ליוסף כו'.

. . דהנה ידוע דיוסף ובנימין הם בחי' צ"ע וצ"ת, יוסף הוא בחי' צ"ע שהוא בחי' ההשפעה וההמשכה וכמ"ש ויוסף הוא המשביר כו', ובנימין בחי' צ"ת שהוא בחי' העלאה והתקשרות המקבל בהמשפיע כו', וזהו שרצה יוסף שיהי' בנימין אצלו כי בכדי שתהי' ההמשכה הרי צ"ל לזה העלאת מ"ן כו', וזהו שרצה להיות בנימין לו לעבד היינו להעלות מ"ן כו', ויהודה טען ישב עבדך תחת הנער עבד כו'.

והענין הוא דהנה יהודה ובנימין שניהם בבחי' מל' בנימין הוא בחי' רוחא דשביק בגווה ויהודה הוא עצם המל', והרי בחי' מל' היא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, וא"כ הרי יכול להיות ההעלאת מ"ן גם על ידו, ועוד יש בו יתרון גדול שההמשכה והגילויי בב"ע הוא ע"י המל' דוקא, וזה הי' טענת יהודה הן אמת שצ"ל העלאה מלמטלמ"ע ה"ז ע"י המל', אמנם תכלית הכוונה הוא להיות ההמשכה וזהו דוקא ע"י המל' כו'.

וזהו ויגש אליו יהודה אין הגשה אלא תפלה והוא העלאה מלמטלמ"ע, בי אדוני הן י"ב ברכות האמצעיות דשמו"ע שהן בחי' המשכות וגילוי אלקות כו', וזהו בי אדוני שזהו בי דוקא בחי' המל' כו', ומש"א בזהר שהו"ע סמיכת גאולה לתפלה, הענין הוא דבכדי שתהי' ההעלאה הרי ע"ז גופא צ"ל המשכה למעלה, וכמו לכה דודי לקראת כלה דבכדי שיהי' עליית המל' צ"ל המשכה ע"ז מבחי' ז"א כו', וז"ע גביע הכסף שהטמין יוסף באמתחת בנימין דכסף הוא בחי' אהבה מל' נכסוף נכספתי כו', והמשיך יוסף גילוי מלמעלה להיות האהבה והרצון כו', ולשיטתו הטמין את הגביע באמתחת בנימין בחי' צ"ת כו',

כו', וכן הי' עבודת הביוררים דיוסף צ"ע בדרך מלמעלמ"ט והעיקר הי' בבחי' בירור שני כו'.

וכידוע דעבודת הביוררים יש ב' ענינים, הא' לברר את הניצוצות ולהעלותן מן הפירוד שיוכללו בקדושה, ומ"מ א"א שיוכללו עדיין בבחי' קדושת אלקות ממש, וצ"ל בירור שני ע"י שמאיר עליהם גילוי אור מלמעלה שע"ז נכללים בבחי' קדושת האלקות ממש כו', וזה הי' ענין יוסף שלאחר הביורר של השבטים בבחי' בירור ראשון הנ"ל הי' הביורר שלו בבחי' בירור שני כו'. וז"ש והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה שזהו בירור הראשון לאסוף ולקבץ הניצוצות מן הפירוד וכמו קיבוץ העמרים שמאספים השבלים שז"ע ואספת דגנך כו'. והנה קמה אלומתי וגם נצבה שגם בבחי' בירור זה דואנחנו מאלמים כו' שגם יוסף הוא בכלל זה, הי' בירור דיוסף במדר' עליונה היינו בחי' בירור דמ"ה הנ"ל, והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי דהיינו התכללות הניצוצות הנבררים בבחי' שם מ"ה דהיינו בבחי' קדושת אלקות ממש שזהו ע"י גילוי בחי' שם מ"ה שמאיר עליהם לבררם בבחי' בירור שני כנ"ל, וע"ד העליות דשבת שאומר הבו לה' בני אלים הבו לה' כבוד ועוזו הבו לה' כבוד שמו שזהו ג' עולמות ב"ע ואח"כ השתחוו לה' בהדרת קדש ר"ת קבלה שזהו העלי' באצילות כו', והיינו ע"י שבשבת מאיר גילוי אור האצילות עולים ע"ז כל הניצוצות שמתבררים בשי"מ החול ונכללים בקדושת האצ"י ממש כו', וכמו"כ הו"ע הביוררים דשבטים ויוסף כו' וכמ"ש כ"ז בתו"א ד"ה והנה אנחנו מאלמים כו'.

וזהו ג"כ ענין הגשת יהודה ליוסף דיהודה הו"ע תפלה כנ"ל וידוע דתפלה היא בבחי' העלאה מלמטה למעלה דואני תפלה בחי' מלכות שהוא בחי' העלאה מלמטה למעלה, וההגשה אל יוסף הו"ע ההתכללות בבחי' שם מ"ה וכמו ותשתחווין לאלומתי כו'.

ג. [המשך תער"ב:] ובזהר אי' דהגשת יהודה ליוסף הו"ע סמיכת גאולה לתפלה, דגאולה הוא בחי' יסוד וכמ"ש אם יגאלך טוב יגאל וכתו'

את ניצוץ האלקי שלו להיות בחי' כלי בית
קיבול לקבל אור האצילות דז"א בדרך התכללות
שנכללת נפשו האלקית בשם אד' שהוא בחי'
מלכות כו'.

וע"כ א' דאד' שפתי תפתח, כלומר אתה תפתח
את שפתי בה' מוצאות הפה שהן ה"ג המחלקות
באיזו אופן שתרצה אתה, שאין זה תלוי בבחי'
הדבור כלל אלא בבחי' אל"ף דפלא העליון.

. . עיין עוד מענין אד' שפתי תפתח בלק"ת
בשה"ש בד"ה שיר השירים דרוש השני ושם .
ע"ד כי אתה אבינו הוא המצויאמפיך אותיות
ודבורים של התורה והתפלה, וכמ"ש ואשים
דברי בפוך . . וע' בת"א פ' יתרו בפ' וידבר
אלקים את כל הדברים האלה לאמר.

. . התרגום פי' ה' סיפוחי פתח באורייתא
ופומי יתני תושבחתך, וא"כ זה אתי שפיר עם
מ"ש בדרושים הנ"ל בפ' ודברי אשר שמתי בפוך
דקאי על עסק התורה.

הערה 34

ו. ראה אוה"ת נשא ע' ערה, דההמשכה שע"י
תורה, גם במי שתורתו אומנתו, היא מבחינת
חכמה, וע"י התפלה ממש"ך יהי רצון שלמעלה
מהחכמה, ולכן אף שע"פ החכמה אין יסורים
בלא עון עכ"ז ע"י הרצון נמשך המחילה.

מי שתורתו אומנתו אף שפטור מהתפ' עכ"ז
יש בתפלת ר"ח ב"ד מה שלמעלה מתורתו
אומנתו, וכדאיתא בגמר' ספ"ה דברכות דל"ד
סע"ב אלמלא הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו
כל היום לא היו משגיחין עליו כו' כעבד כו' כשר
כו', וכמ"ש במ"א בד"ה ענין יהי רצון כמו העבד
שמלביש את המלך מפני שהוא בטל יותר מהשר
כמו"כ ע"י ביטול דבחי' עבד דרחב"ד יוכל לומר
יהי רצון כו', גם העיקר כי ענין כמו שר לפני
המלך מקור ההמשכה מבחי' חכ' אבל ע"י ביטול
העבד ממשיך יהי רצון מה שלמעלה מהחכ',
ולכן אף שעפ"י החכ' אין יסורין בלא עון עכ"ז

וע"י נעשה ההעלאה דבחי' מל' (כי ע"י הרוחא
דשביק בגווה מתעוררת המל' להעלאות מ"ן
וכמ"ש בכתהאריז"ל).

וזהו שייכות סמיכת גאולה לתפלה להגשת
יהודה ליוסף, דע"י ההמשכה מבחי' יוסף לעורר
ההעלאה מ"ן שז"ע סמיכת גאולה לתפלה נעשה
הגשת יהודה ליוסף כו'.

וזהו ויגש אליו יהודה דכללות בקשתו הי'
שיהי' הוא עבד שע"י דוקא נשלם הכוונה
העליונה כו', וזהו שלעתיד יהי' יהודה גבוה
במדרי' מיוסף וכמ"ש ודוד עבדי נשיא עליהם,
ועכשיו מקבל מיוסף אבל הכוונה נשלמה ע"י
דוקא, וזהו ויגש אליו יהודה בבחי' העלאה
מלמטלמ"ע, ויאמר בי אדוני שע"י הוא ההמשכה
והגילויי בכי"ע שזהו תכלית הכוונה העליונה כו'.

הערה 20

ד. [שו"ע אדה"ז:]: יש מי שאומר שבשבת
א"צ לסמוך גאולה לתפלה מפני שסמיכה זו
למדוה חכמים ממה שכתוב יהיו לרצון וגו' צורי
וגואלי וכתוב אחריו יענך ה' ביום צרה אבל שבת
לאו יום צרה הוא וימים טובים דינם כחולהואיל
והם ימי הדין שבפסח העולם נידון על התבואה
ובעצרת על פירות האילן ובחג על המים.

ואין לסמוך על סברא זו אם לא במקום שצריך
לכך לפי שלימוד זה אינו אלא סמך בעלמא
ועיקר סמיכת גאולה לתפלה הוא מדברי חכמים
שדימו י"ח ברכות אחר ברכת גאולה לאוהבו
של מלך שבא דפק על פתח המלך ויצא המלך
לקראתו ואם רואהו המלך שהפליג והלך לו אף
הוא מפליג ושוב אין מתקרב אליו כשחוזר ודופק
כך הוא במפסיק בין גאולה לתפלה.

הערה 24

ה. [יהל אור:]: בסידור שער ר"ה בד"ה אד'
שפתי תפתח . . כ' וזהו בחי' אד', אל"ף דין,
שהאל"ף ממתיק בחי' הדין דמל' . . דאל"ף זהו
בחי' פלא העליון אל"ף שאנכי . . מקרב האדם

ע"י הרצון נמשך המחילה.

ביחיד, ויחיד אימת ב' ימים שבין ר"ה ליה"כ.

הערה 40

ז. [מסכת יבמות:] אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן פסוק זה שר העולם אמרו נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וגו'. ומוכיח זאת: מאן אמריה – מי יכול לומר פסוק זה? אלמא קודשא בריך הוא לא יתכן, שכן מי איכא זקנה קמיה – וכי יש זקנה לפניו. ואלא תאמר: דוד אמריה, מי קשיש כולי האי – האם היה דוד זקן כ"כ (שהרי חי שבעים שנה בלבד), א"כ אין זה חידוש שלא ראה במשך תקופת חייו צדיק נעזב (מהרש"א) אלא שמע מינה – למד מכאן: שר של עולם אמרו ומכיוון שקיים מאז מעשה בראשית (תוס') אכן יש חידוש גדול בעדותו (מהרש"א).

ח. [תוס':] פסוק זה שר העולם אמרו: קשיא לר"ת דעשה הפייט. השר המשרת נער נקרא הוא מטטרוני הנכבד והנורא אלמא מטטרוני הוא שר העולם שנקרא נער ובפיוט אחר יסד תוקף מטטרוני שר הנהפך לאש מבשר משמע דחנוך הוא מטטרוני ואי אפשר שיהיה חנוך שר העולם דבפרק אלו טרפות (חולין ס, אושם) אמר דבששת ימי בראשית פתח שר העולם ואמר ישמח ה' במעשיו וחנוך לא היה במעשה בראשית.

וי"ל דמטטרוני אין זה שר העולם והא דנקרא נער לא משום דכתיב נער הייתי וגם זקנתי אלא נער שכן היה שמו ובפסיקתא. בח' שמות של מטטרוני מונה נמי נער ועוד דאגדות חולקות זו על זו דבבראשית רבה י"א דחנוך מת כדמתרגמי' כי לקח אותו (בראשית ה) המית יתיה וברישי מסכת דרך ארץ. משמע דנכנס לג"ע בחייו.

הערה 46

ט. [מהרש"א:] מ"ד ואני תפלתי וגו'. נראה הא דתפלת צבור יותר מקובלת ומרוצה אין צריך ראיה, דמן התורה איכא למגמר כן דאמרי' ס"פ החולץ (יבמות מ"ט ב') משה אמר בכל קראנו אליו, ואת אמרת דרשו ה' בהמצאו, ומסיק הא בצבור הא

אלא דבעי לאתויי הכא, דגם תפלת יחיד בביתו היא מרוצה ומקובלת יותר בזמן שהצבור מתפללין.

ומייתי שפיר מדכתיב ואני תפלתי ביחיד, לך ה' בעת רצון של צבור. . . וכן יש לפרש כי ברבים היו עמדי דהיינו בעת שרבים מתפללים עמדי שאני מתפלל אז ביחידות.

אבל מ"ש תניא נמי הכי כו' שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים שנאמר הן אל כביר לא ימאס וגו' אינו משמע, אלא שתפלת רבים מרוצה, ולא נשמע מיניה שתהא גם תפלת יחיד מרוצה בעת שרבים מתפללים.

ואחר העיון קרא דמייתי בנוסחת גמרות שלפנינו וכ"ה בפירש"י הן אל כביר לא ימאס תם אינו פסוק בשום מקום, אבל איכא תרי פסוקים בספר איוב, חד בסי' ח' כתיב הן אל לא ימאס תם, ואידך סימן ל"ו כתיב הן אל כביר ולא ימאס כביר וגו', והשתא אהנך תרי קראי קסמיה, דהן א-ל לא ימאס תם, דהיינו תפלת תם יחיד, בשעה דהן אל כביר ולא ימאס כביר.

ויתפרש ל' כביר הראשון מל' חזק ואמיץ והשני מל' רבים ור"ל הן אל הוא האמיץ ולא ימאס תפלת הרבים וק"ל.

הערה 52

י. [מסכת כתובות:] הגמ' דנה מהיכן היו לוקחים כסף לעשיית כלי השרת (לצורך העבודה במזבח החיצון), האם מכספי בדק הבית (משום שהמזבח החיצון בקרקע ע"כ נחשב חלק מבנין הבית) או שצורך קרבן הם ומתרומת הלשכה היו עושים אותם כשאר צרכי הקרבנות.

לאחר דיון בפסוקים אומר רבי אבהו:

לב ב"ד מתנה עליהן – דעת בית דין מתנה מקרש על הכספים הנגבים לבדק הבית: אם הוצרכו לבדק הבית הוצרכו, ואם לאו, יהו לכלי שרת.

לז"נ

הרה"ח הרה"ת ר' **צבי הירש**

בן הרה"ח ר' **בן ציון**

נלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ

מרת **רבקה** בת הרה"ח ר' **צבי**

נלב"ע כ"ט תמוז ה'תשס"ב

שפריצער

"והקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם,

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

•

נתרם ע"י בניהם: הרה"ת ר' **שמואל**

והרה"ת ר' **יעקב מרדכי** שיחיו

שפריצער

לזכות

הת' שלמה חיים בן רחלה

לברכה והצלחה בטוב הנראה והנגלה,

ל'דידן נצח' בכל עניניו בגשמיות

וברוחניות

•

לזכות הרה"ח אריה יהודה ליב הלוי

בן נעמי

לרפואה שלימה וקרובה

תיכף ומיד ממש

לזכות

הת' שמואל דוד בן שרה שיחי'

בן הרוש

לברכה והצלחה בטוב הנראה והנגלה,

שפע בגשמיות וברוחניות

לזכות
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח
שליט"א

•

יה"ר שתיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר
בקיום נבואתו העיקרית 'הנה זה משיח בא'
ויגאלנו ויולכנו קוממיות לארצנו
וישמיענו תורה חדשה מפיו
בגאולה האמיתית והשלימה
תיכף ומי"ד ממ"ש!

Machon Pianuchim

pianuchim@gmail.com

2022 • 5783

VAAD L'HFOTZAS SICHOS

788 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

